

Sygn. akt VI U 1006/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	St. sekr. sądowy Katarzyna Herman

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 października 2013 r. w S.

sprawy N. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do odsetek

na skutek odwołania N. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 20 maja 2013 roku znak: E (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje N. K. (1) odsetki ustawowe za opóźnienie w prawidłowym ustaleniu wysokości świadczenia liczone od następujących dat i kwot:

- **132,04 zł (sto trzydzieści dwa złote i cztery grosze) za okres od 26.12.2011r. do 25.04.2013r.,**
- **66,02 zł (sześćdziesiąt sześć złotych i dwa grosze) za okres od 26.01.2012r. do 25.04.2013r.,**
- **66,02 zł (sześćdziesiąt sześć złotych i dwa grosze) za okres od 26.02.2012r. do 25.04.2013r.,**
- **66,02 zł (sześćdziesiąt sześć złotych i dwa grosze) za okres od 26.03.2012r. do 25.04.2013r.,**
- **66,02 zł (sześćdziesiąt sześć złotych i dwa grosze) za okres od 26.04.2012r. do 25.04.2013r.,**
- **66,02 zł (sześćdziesiąt sześć złotych i dwa grosze) za okres od 26.05.2012r. do 25.04.2013r.,**
- **66,02 zł (sześćdziesiąt sześć złotych i dwa grosze) za okres od 26.06.2012r. do 25.04.2013r.,**
- **66,02 zł (sześćdziesiąt sześć złotych i dwa grosze) za okres od 26.07.2012r. do 25.04.2013r.,**
- **66,02 zł (sześćdziesiąt sześć złotych i dwa grosze) za okres od 26.08.2012r. do 25.04.2013r.,**
- **66,02 zł (sześćdziesiąt sześć złotych i dwa grosze) za okres od 26.09.2012r. do 25.04.2013r.,**

- **66,02 zł (sześćdziesiąt sześć złotych i dwa grosze) za okres od 26.10.2012r. do 25.04.2013r.,**
- **66,02 zł (sześćdziesiąt sześć złotych i dwa grosze) za okres od 26.11.2012r. do 25.04.2013r.,**
- **66,02 zł (sześćdziesiąt sześć złotych i dwa grosze) za okres od 26.12.2012r. do 25.04.2013r.,**
- **66,02 zł (sześćdziesiąt sześć złotych i dwa grosze) za okres od 26.01.2013r. do 25.04.2013r.,**
- **66,02 zł (sześćdziesiąt sześć złotych i dwa grosze) za okres od 26.02.2013r. do 25.04.2013r.,**
- **68,66 zł (sześćdziesiąt osiem złotych i sześćdziesiąt sześć groszy) za okres od 26.03.2013r. do 25.04.2013r.;**

II. **oddala odwołanie w pozostałym zakresie.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 20 maja 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił N. K. (1) wypłaty odsetek za opóźnienie w ustaleniu uprawnień do świadczenia z ubezpieczenia społecznego. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu świadczenia, gdyż datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji był dzień wpływu do Zakładu prawomocnego wyroku Sądu z dnia 14 lutego 2013 r. tj. dzień 26 marca 2013 r. Dodatkowo uzasadnieniu decyzji wskazano, że Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania prawidłowej decyzji skutkującej wypłatą odsetek.

N. K. (1) odwołał się od tej decyzji, wskazując że wbrew twierdzeniom organu rentowego należą mu się odsetki za opóźnienie w wyczeniu prawidłowej wysokości emerytury. Podniósł, że w jego ocenie ZUS ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w przyznaniu i wypłaceniu emerytury w prawidłowej wysokości, gdyż mimo iż organ rentowy dysponował stosownym materiałem dowodowym na dzień złożenia wniosku o przeliczenie świadczenia, wysokość emerytury została przeliczona dopiero w wykonaniu wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

N. K. (1) na mocy decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z 7 stycznia 1997 roku nabył prawo do emerytury, poczynając od 1 września 1996 roku. Zakład ustalił stały termin płatności emerytury na 25 dzień każdego miesiąca.

Niesporne.

Decyzją z 28 grudnia 2009 roku – w brzmieniu nadanym decyzją zmieniającą z 1 marca 2010 roku – Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił, że N. K. (1) będący pracownikiem płatnika Sklep (...) sp. j. B. S., M. S. podlega z tytułu zatrudnienia ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i chorobowemu w okresach od 1 maja 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku, od 2 stycznia 2008 roku do 31 października 2008 roku, od 1 grudnia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku oraz od 2 stycznia 2009 roku do 31 stycznia 2009 roku. Jednocześnie organ rentowy określił wysokość podstawy wymiaru składek. Zmiana pierwotnie wydanej decyzji nastąpiła wyłącznie z uwagi na okoliczność, iż umowa z dnia 1 kwietnia 2007 roku i rachunek z dnia 30 kwietnia 2007 roku nie dotyczyły N. K. (1), a R. K.. Z tego też względu zmieniono decyzję, w ten sposób, iż nie ustalono podstawy wymiaru składek ubezpieczonego za kwiecień 2007 roku. W pozostałym zakresie decyzja z dnia 28 grudnia 2009 roku pozostała bez zmian.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu złożył płatnik składek. Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z 23 marca 2011 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt VII U 356/10, oddalił odwołanie. W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia wskazał, iż uznał że w okresach od 1 maja 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku, od 2 stycznia 2008 roku do 31 października 2008 roku, od 1 grudnia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku oraz od 2 stycznia 2009 roku do 31 stycznia 2009 roku, N. K. (1) łączył z płatnikiem składek stosunek pracy. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w tym zakresie, Sąd Okręgowy uznał bowiem, że objęte zaskarżoną decyzją umowy o dzieło, w istocie są umowami o pracę. Sąd podkreślił, iż N. K. (1) w spornych okresach w rzeczywistości wykonywał pracę na rzecz pracodawcy, podlegając jego kierownictwu, w czasie i miejscu przez niego wyznaczonym. Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał, iż organ rentowy prawidłowo objął N. K. (1) obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowymi, chorobowymi i wypadkowymi w okresach od 1 maja 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku, od 2 stycznia 2008 roku do 31 października 2008 roku, od 1 grudnia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku oraz od 2 stycznia 2009 roku do 31 stycznia 2009 roku.

Wyrokiem z 13 października 2011 roku Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację płatnika od powyższego wyroku, uznając ją za bezzasadną.

Niesporne, a nadto dowody:

- wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z 23.03.2011 r. wraz z uzasadnieniem, akta sprawy sygn. VII U 356/10;
- wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 13.10.2011 r. wraz z uzasadnieniem, akta sprawy sygn. VII U 356/10.

Decyzją z 4 czerwca 2010 roku, w związku z wnioskiem ubezpieczonego z 11 maja 2010 roku, organ rentowy przeliczył N. K. (1) emeryturę poczynając od 1 maja 2010 roku, tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłosił stosowny wniosek. Decyzją tą Zakład Ubezpieczeń Społecznych doliczył do stażu pracy ubezpieczonego okres od 1 maja 2009 roku do 30 kwietnia 2010 roku.

Dowody:

- wniosek z dnia 11.05.2010 r., k. 114-116, pl. III akt ZUS;
- decyzja z dnia 11.05.2010 r., k. 124-125, pl. III akt ZUS.

W dniu 8 listopada 2011 roku N. K. (1) złożył w organie rentowym wniosek o doliczenie do jego stażu pracy okresu od 1 kwietnia 2007 roku do 30 kwietnia 2010 roku z tytułu zatrudnienia w sklepie (...) sp. j. Do wniosku załączył kopię wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z 23 marca 2011 roku oraz kserokopię sentencji wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 13 października 2011 roku.

Niesporne, a nadto dowód: wniosek z dnia 8.11.2011 r., k. 127-129, pl. III akt ZUS.

Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w S. z 13 lutego 2012 roku, znak: E- (...), odmówiono N. K. (1) uwzględnienia w wymiarze świadczenia okresu od 1 kwietnia 2007 roku do 30 kwietnia 2009 roku jako okresu pracy w sklepie (...) Sp. j. w S., argumentując to tym, że N. K. (1) nie przedłożył świadectwa pracy za ten okres. Nadto organ rentowy podniósł, że z informacji zarejestrowanych na koncie N. K. (1) nie wynika, aby w powyższym okresie pozostawał w zatrudnieniu w sklepie (...).

Niesporne, a nadto dowód: decyzja z 13.02.2012 r. – k. 143 plik III akt ZUS.

N. K. (1) odwołał się od tej decyzji pismem z 7 marca 2012 roku, podnosząc że decyzją z 28 grudnia 2009 roku ZUS objął go ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w sklepie (...) B. S., M. S. Sp.j. w okresach od 1 maja 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku, od 2 stycznia 2008 roku do 31 października 2008 roku, od 1 grudnia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku oraz od 2 stycznia 2009 roku do 31 stycznia 2009 roku. N. K. (1) wskazał nadto, że wyrokiem z dnia 23 marca 2011 roku Sąd Okręgowy w

Szczecinie oddalił odwołanie płatnika od powyższej decyzji, zaś Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 13 października 2011 roku oddalił apelację płatnika od tego wyroku.

Niesporne, a nadto dowód: odwołanie – k. 144 plik III akt ZUS.

Prawomocnym wyrokiem z 14 lutego 2013 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VI Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w sprawie o sygn. akt VI U 111/12, po rozpoznaniu odwołania ubezpieczonego od powyższej decyzji, zmienił decyzję ZUS O/S. z 13 lutego 2012 roku w ten sposób, że uwzględnił w wymiarze świadczenia ubezpieczonego N. K. (1) okres zatrudnienia w Sklep (...) spółce jawnej B. S., M. S. w M. w następujących okresach: od 1 maja 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku, od 2 stycznia 2008 roku do 31 października 2008 roku, od 1 grudnia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku oraz od 2 stycznia 2009 roku do 31 stycznia 2009 roku. Odpis wydanego w tej sprawie wyroku ze stwierdzeniem jego prawomocności został doręczony organowi rentowemu w dniu 26 marca 2013 r.

Niesporne, a nadto dowód: wyrok SO w Szczecinie z 14.02.2013 r. - k. 174 plik III akt ZUS.

Decyzją z 10 kwietnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeliczył, poczynając od 1 listopada 2011 r. emeryturę N. K. z uwzględnieniem w wymiarze świadczenia dodatkowego zatrudnienia. Zakład ustalił stały termin płatności emerytury na 25 dzień każdego miesiąca.

Niesporne, a nadto dowód: decyzja z 10.04.2013 r. - k. 187 plik III akt rentowych.

Organ rentowy ustalił wysokość należnego ubezpieczonemu wyrównania świadczenia rentowego za okres od 1 listopada 2011 r. do 31 marca 2013 r. na kwotę 1124,98 zł brutto. To wyrównanie zostało wypłacone N. K. w dniu 25 kwietnia 2013 r. Wyliczając należną ubezpieczonemu z tego tytułu kwotę nie uwzględniono odsetek za opóźnienie w wypłacie należnego świadczenia.

Wysokość należnego ubezpieczonemu wyrównania za poszczególne miesiące wyniosła:

- w zakresie dotyczącym świadczeń za okres od listopada 2011 r. do grudnia 2011 r. -łącznie 132,04 zł;
- w zakresie dotyczącym świadczeń za okres od 1 stycznia 2012 r. do 28 lutego 2013 r. - po 66,02 zł miesięcznie;
- w marcu 2013 r. - 68,66 zł

Niesporne, a nadto dowody:

- decyzja z 10.04.2013 r. - k. 187 plik III akt rentowych;
- wyliczenie należności – k. 183 plik III akt rentowych,

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie co do zasady okazało się słuszne.

W rozpoznawanej sprawie było niesporne, że prawomocnym wyrokiem z 14 lutego 2013 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VI Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w sprawie o sygn. akt VI U 111/12, po rozpoznaniu odwołania ubezpieczonego, zmienił decyzję ZUS z 13 lutego 2012 roku w ten sposób, że uwzględnił w wymiarze świadczenia ubezpieczonego N. K. (1) okres zatrudnienia w spółce Sklep (...) spółce jawnej B. S., M. S. w M. w następujących okresach: od 1 maja 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku, od 2 stycznia 2008 roku do 31 października 2008 roku, od 1 grudnia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku, od 2 stycznia 2009 roku do 31 stycznia 2009 roku. Odpis prawomocnego wyroku został doręczony organowi rentowemu w dniu 26 marca 2013 r. Organ rentowy, wykonując wskazany wyżej wyrok Sądu Okręgowego, przyznał ubezpieczonemu świadczenie, jednocześnie wypłacając mu wyrównanie świadczenia za okres od 1 listopada 2011 r. do 31 marca 2013 r., które wypłacił ubezpieczonemu w dniu 25 kwietnia 2013 r. Organ odmówił jednak wypłaty odsetek za opóźnienie, uzasadniając odmowę brakiem swojej

odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa lub w wypłacie świadczenia. Organ rentowy zauważył, że w wyroku z dnia 14 lutego 2013 r. Sąd Okręgowy nie stwierdził odpowiedzialności ZUS za nie ustalenie okoliczności niezbędnych do wydania prawidłowej decyzji. Dodatkowo organ rentowy wskazał, że w jego ocenie ostatnimi okolicznościami niezbędnymi do wydania zaskarżonej decyzji był wpływ do ZUS w dniu 26 marca 2013 r. przedmiotowego wyroku.

Mając na uwadze stanowisko organu rentowego, w pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, że wbrew twierdzeniom ZUS brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 Nr 153 poz. 1227 ze zm.) nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia (tak: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r., I UZP 2/11). Należy też w pełni podzielić pogląd wyrażony w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2010 r., II UK 330/09, w świetle którego w wyniku nowelizacji ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS aktem zmieniającym z dnia 23 stycznia 2009 r., ustawodawca nie tylko sprecyzował treść art. 118 ust. 1a teże ustawy przez stwierdzenie, iż dniem wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji jest dzień wpływu prawomocnego orzeczenia sądu tylko wówczas, gdy organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie tej okoliczności, ale i nałożył na sąd przyznający prawo do świadczenia obowiązek rozstrzygnięcia z urzędu o tej odpowiedzialności, tj. rozstrzygnięcia zarówno stwierdzającego taką odpowiedzialność, jak i jej brak. Niezamieszczenie tej treści rozstrzygnięcia w sentencji wyroku nie jest zaś równoznaczne z orzeczeniem negatywnym i nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia. Niezamieszczenie w sentencji wyroku orzeczenia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza, iż sąd w istocie nie wyjaśnił i nie rozstrzygnął tej kwestii. W kolejnym procesie sądowym, w którym ubezpieczony domaga się wypłaty odsetek od przyznanego z opóźnieniem świadczenia, dopuszczalne, a wręcz konieczne, jest prowadzenie postępowania dowodowego na tę okoliczność. Tym samym, w ocenie Sądu w analizowanym postępowaniu bez znaczenia była podnoszona przez organ rentowy okoliczność, że w wyroku z 14 lutego 2013 r., wydanym po rozpoznaniu odwołania ubezpieczonego od decyzji odmawiającej mu prawa do uwzględnienia w podstawie wymiaru wnioskowanego okresu zatrudnienia, Sąd Okręgowy nie rozstrzygnął o odpowiedzialności organu rentowego za wydanie z opóźnieniem decyzji o przeliczeniu prawa do świadczenia.

W konsekwencji skoro w niniejszym postępowaniu ubezpieczony domagał się wypłaty odsetek od przyznanego z opóźnieniem świadczenia w prawidłowej wysokości, a organ rentowy odmówił wypłaty tychże odsetek, uzasadniając odmowę brakiem swojej odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa lub w wypłacie świadczenia, Sąd musiał rozstrzygnąć, czy w analizowanym przypadku organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania prawidłowej decyzji o treści ustalonej przez tutejszy Sąd wyrokiem wydanym w sprawie o sygn. akt VI U 111/12.

Prawo do odsetek z tytułu opóźnienia w przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych reguluje art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm., powoływanej dalej jako: "ustawa systemowa"), zgodnie z którym jeżeli ZUS - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które ZUS nie ponosi odpowiedzialności.

Z kolei w myśl przepisu art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako: ustawa emerytalna), organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, z uwzględnieniem tego, iż w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za

nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego (ust. 1a). Stosownie do treści art. 118 ust. 4 tej ustawy, przy dokonywaniu wypłaty wynikającej z decyzji ponownie ustalającej prawo do świadczenia lub jego wysokość, ust. 1-3 stosuje się odpowiednio. Z kolei w ust. 5 wskazano, że wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni.

Z przedstawionego stanu prawnego wynika, iż jeżeli dla stwierdzenia uprawnień do świadczenia wymaga się wydania decyzji, termin do jej wydania biegnie od daty wyjaśnienia ostatniej niezbędnej okoliczności, co dotyczy także ponownego ustalenia wysokości świadczenia. Przez wyjaśnienie "ostatniej niezbędnej okoliczności" trzeba przy tym rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do przeliczenia świadczenia zgodnie z wnioskiem ubezpieczonego. Oznacza to więc dokonanie przez organ rentowych wszelkich czynności faktycznie niezbędnych do ustalenia stanu faktycznego, a następnie wydania merytorycznego rozstrzygnięcia.

Jak z powyższego wynika, przesłanką powstania obowiązku organu rentowego wypłaty odsetek jest opóźnienie tego organu w ustaleniu prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego lub wypłaty tego świadczenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej określenie: "nie ustalił prawa do świadczenia" oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2001 r., II UKN 402/00, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 501), a zatem w tym ostatnim wypadku chodzi o sytuacje, w których organ rentowy odmawiając przyznania świadczenia naruszył przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego. Nie wydaje się ulegać wątpliwości, że przewidziane w art. 85 ust. 1 zdanie drugie ustawy systemowej wyłączenie obowiązku organu rentowego wypłaty odsetek nie jest zależne od wykazania, że organ rentowy nie ponosi winy w powstaniu opóźnienia. Zawarte w tym przepisie określenie: "okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności" jest bardziej zbliżone znaczeniowo do używanego w przepisach prawa określenia: "przyczyn niezależnych od organu", co oznacza, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest obowiązany do wypłaty odsetek nie tylko wtedy, gdy nie ponosi winy w opóźnieniu, lecz także wtedy, gdy opóźnienie w ustaleniu i wypłacie prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego jest skutkiem innych przyczyn niezależnych od ZUS (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2004 r., II UK 485/03, OSNP 2005 nr 10, poz. 147).

Podjmując próbę klasyfikacji błędów organu rentowego, można je podzielić na błędy w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędy w ustaleniach faktycznych, będące skutkiem naruszenia przepisów proceduralnych. Błąd w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa jest popełniany wówczas, ***gdy na podstawie prawidłowo i kompletnie zebranego materiału dowodowego i po ustaleniu niezbędnych okoliczności organ rentowy wydaje decyzję odmawiającą ustalenia prawa, ponieważ błędnie dokonuje interpretacji obowiązujących regulacji w przedmiotowym stanie faktycznym.*** W takiej sytuacji sąd nie uzupełnia ustaleń faktycznych dokonanych przez organ rentowy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem oznacza, że opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ten organ ponosi odpowiedzialność, choćby nie można mu było zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 159/04, OSNP 2005 nr 19, poz. 308, czy wyrok z dnia 14 września 2007 r., III UK 37/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 326). Jeżeli zatem organ rentowy dokonał nieprawidłowej wykładni lub błędnego zastosowania prawa, to ubezpieczonemu należą się odsetki od kwoty świadczenia przyznanego wyrokiem sądu liczone od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek.

Bardziej złożona jest prawna kwalifikacja błędu w ustaleniach faktycznych jako przesłanki uzasadniającej odpowiedzialność organu rentowego z tytułu wypłaty odsetek za opóźnienie. Możliwa jest bowiem sytuacja, że przyznanie prawa do świadczenia nastąpi na skutek ustaleń faktycznych Sądu. Aby stwierdzić w takiej sytuacji, że organ rentowy nie ponosi za to opóźnienie odpowiedzialności, konieczne jest wykazanie, że w przepisany terminie

ZUS nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia, z uwzględnieniem jednakże tego, czy organ rentowy w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji. Jeżeli bowiem zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym będzie uzasadniona ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, to nie będzie podstaw do uznania, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność.

Prawna problematyka postępowania dowodowego i wyjaśniającego związana jest w dużym stopniu z kompetencjami organu rentowego związanymi ze środkami dowodowymi dopuszczonymi w postępowaniu przed organem rentowym. Reguły postępowania dowodowego ustanowione zostały w odmienny sposób niż w Kodeksie postępowania administracyjnego, z którego wynika, że dowodem jest wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem (art. 75 § 1 k.p.a.). W postępowaniu emerytalno-rentowym obowiązuje zasada odwrotna - dowodem jest tylko to, co prawo za dowód uznaje i jako dowód dopuszcza. Wyjaśnienie okoliczności koniecznych do wydania decyzji następuje zatem również przez sąd. W kontekście prawa do odsetek istotne jest więc stwierdzenie, czy organ rentowy w ramach udzielonych mu kompetencji i nałożonych obowiązków podjął określone działania zmierzające do ustalenia prawa i wyjaśnienia związanych z tym okoliczności.

Odnosząc powyższe do stanu faktycznego niniejszej sprawy, Sąd orzekający stwierdził, iż chybiony był zawarty w odpowiedzi na odwołanie pogląd organu rentowego wskazujący na brak odpowiedzialności tego organu za odmowę przeliczenia świadczenia emerytalnego ubezpieczonego wcześniej niż po wydaniu przez Sąd Okręgowy w Szczecinie wyroku z dnia 14 lutego 2013 r. Pogląd ten został bowiem oparty na nieuzasadnionym przyjęciu, iż to właśnie ów wyrok był ostatnią okolicznością niezbędną do przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury w wysokości wyliczonej przy uwzględnieniu zawnioskowanych przez niego okresów zatrudnienia w jego stażu ubezpieczeniowym. Formułując taki pogląd, organ rentowy pominął bowiem fakt, iż odpowiednie dowody zatrudnienia ubezpieczonego w (...) spółce jawnej B. S. i M. S. w M. w okresach od 1 maja 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku, od 2 stycznia 2008 roku do 31 października 2008 roku, od 1 grudnia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku, od 2 stycznia 2009 roku do 31 stycznia 2009 roku zostały zgromadzone już w postępowaniu przed organem rentowym wszczętym na wniosek ubezpieczonego z dnia 8 listopada 2011 r. o przeliczenie emerytury z uwzględnieniem tychże okresów, co zresztą potwierdził sam organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonego od decyzji z 13 lutego 2012 r., wskazując że fakt zatrudnienia N. K. w Sklepie (...) spółce jawnej we wskazanych okresach wynika z akt kontroli okresowej płatnika sklepu (...) sp.j oraz został ustalony w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o sygn. akt VIIU 356/10 oraz Sądem Apelacyjnym w Szczecinie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o sygn. akt III AUa 327/11, dotyczącym objęcia N. K. (1) ubezpieczeniem społecznym. Pełnomocnik organu rentowego wprost wskazał, że z wyżej wymienionych dokumentów oraz postępowań sądowych wynika, że N. K. w okresach od 1 maja 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku, od 2 stycznia 2008 roku do 31 października 2008 roku, od 1 grudnia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku, od 2 stycznia 2009 roku do 31 stycznia 2009 roku łączył ze wskazanym płatnikiem stosunek pracy i w związku z tym ubezpieczony podlegał ubezpieczeniu społecznemu.

W tym miejscu ponownie podkreślenia wymaga, że uznanie daty doręczenia prawomocnego wyroku organu odwoławczego jako daty wyjaśnienia ostatniej okoliczności może mieć miejsce wyłącznie w takiej sytuacji, w której dla wykazania okoliczności, która miałaby wpływ na prawo do świadczenia lub na jego wysokość doszło dopiero w postępowaniu sądowym, w którym zostały przedstawione odpowiednie dowody, z których strona mogła skorzystać już w postępowaniu przed organem rentowym zakończonym wydaniem niekorzystnej decyzji, lecz tego nie uczyniła, ewentualnie organ rentowy – z uwagi na ograniczenia prawne – nie mógł skorzystać z zaoferowanych mu dowodów. Taka sytuacja nie występowała jednakże w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem z 14 marca 2013r. Odpowiednie dowody podlegania N. K. ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w sklepie (...) w okresach od 1 maja 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku, od 2 stycznia 2008 roku do 31 października 2008 roku, od 1 grudnia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku, od 2 stycznia 2009 roku do 31 stycznia 2009 roku były w posiadaniu organu rentowego już w chwili złożenia przez ubezpieczonego w dniu 8 listopada 2011 r. wniosku o przeliczenie świadczenia z uwzględnieniem tych okresów, co potwierdził sam organ rentowy. Organ rentowy odmówił jednak ubezpieczonemu

prawa do przeliczenia świadczenia zgodnie z wnioskiem przyjmując, że okresami ubezpieczenia są wyłącznie okresy za które opłacono składkę na ubezpieczenie społeczne, a w konsekwencji przyjął, że nieopłacenie przez pracodawcę składek za ubezpieczonego jako pracownika we wskazanych okresach wyklucza możliwość uznania tych okresów zatrudnienia za okresy składkowe.

Taka przedstawiona przez organ rentowy interpretacja obowiązujących regulacji w przedmiotowym stanie faktycznym była całkowicie błędna. Emerytura pobierana przez N. K. (1), osoby urodzonej przed rokiem 1949, jest bowiem wyliczona na „starych” zasadach, wynikających z przepisów art. 27 i nast. ustawy emerytalnej. Oznacza to, że jej wysokość nie zależy od wielkości zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego składek. W tej sytuacji, jeżeli fakt pozostawania w zatrudnieniu został udowodniony, okres tego zatrudnienia jest okresem składkowym nawet w przypadku, gdy pracodawca nie zgłosił pracownika do ubezpieczenia i nie opłacił zań należnych składek. W tym zakresie powołać należy wyrok Sądu Najwyższego z 14 marca 2006 roku (sygn. I UK 205/05, Lex nr 179843), w którym wskazano, że nierzetelne wypełnianie obowiązków pracodawcy w przedmiocie opłacania składek na ubezpieczenia społeczne za zatrudnionego pracownika nie może wywoływać ujemnych konsekwencji dla tego ostatniego.

Z powyższego wynika zatem, że decyzją z dnia 13 lutego 2012 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do przeliczenia emerytury z uwzględnieniem niespornych okresów zatrudnienia, pomimo że mógł już wówczas wydać decyzję zgodną z prawem. Organ rentowy w chwili wydania decyzji odmownej miał bowiem wszystkie potrzebne dane pozwalające na wydanie decyzji ustalającej wysokość należnej ubezpieczonemu emerytury z uwzględnieniem wnioskowanych okresów zatrudnienia. Co więcej, w postępowaniu sądowym zakończonym wyrokiem przyznającym ubezpieczonemu prawo do przeliczenia świadczenia zgodnie z jego wnioskiem N. K. nie powoływał żadnych okoliczności uzasadniających jego wnioski, które nie były znane (nie mogły być znane) wcześniej organowi rentowemu.

W powyższej sytuacji Sąd przyjął, że organ rentowy w ramach przysługujących mu kompetencji miał możliwość przyznania skarżącemu prawa do świadczenia wcześniej niż dopiero w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 14 lutego 2013 r., a zatem należało uznać, iż popadł w opóźnienie w rozumieniu art. 85 ust. 1 ustawy systemowej, wydając stosowną decyzję dopiero w dniu 10 kwietnia 2013 r. Powodem owego opóźnienia było przy tym wyłącznie błędne ustalenie przez organ rentowy, że nieopłacenie przez pracodawcę składek za ubezpieczonego jako pracownika wyklucza możliwość uznania tych okresów zatrudnienia za okresy składkowe

Na podstawie decyzji o przyznaniu renty z dnia 10 kwietnia 2013 r. ubezpieczonemu zostało wypłacone jedynie wyrównanie za okres od dnia 1 listopada 2011 r. do 31 marca 2013 r. Ponieważ Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił i wypłacił N. K. świadczenie rentowe z opóźnieniem, które było wywołane okolicznościami, za które Zakład ponosi odpowiedzialność, przeto za okres opóźnienia należały się odsetki.

Ubezpieczony wniósł o zasądzenie na swoją rzecz odsetek za opóźnienie liczonych od dnia złożenia wniosku od całej kwoty wyrównania. Z ustaleń stanu faktycznego wynika, iż stałym terminem płatności świadczenia rentowego był 25 dzień każdego miesiąca. Natomiast wysokość należnego ubezpieczonemu wyrównania wynosiła: w okresie od listopada 2011 r. do grudnia 2011 r. łącznie 132,04 zł, w okresie od 1 stycznia 2012 r. do 28 lutego 2013 r. po 66,02 zł miesięcznie, zaś w marcu 2013 r. - 68,66 zł.

Stosownie do treści przepisu art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. Mając na uwadze brzmienie art. 118 ust. 1 ustawy w niniejszym postępowaniu można było przyjąć, że wyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji miało miejsce w dacie złożenia przez niego wniosku o przeliczenie świadczenia, tj. w dniu 8 listopada 2011 r. Fakt zatrudnienia ubezpieczonego w (...) spółce jawnej we wskazanych okresach wynikał bowiem z akt kontroli okresowej płatnika Sklepu (...) sp.j przeprowadzonej przez ten sam organ rentowy, który rozpoznawał wniosek o przeliczenie świadczenia, a mianowicie (...) oddział ZUS, a ponadto został ustalony w postępowaniu sądowym toczącym się przed Sądem Okręgowym w Szczecinie w sprawie o sygn. akt VII U 356/10. Tym samym, skoro organ rentowy jest

obowiązany wydać decyzję w sprawie prawa do świadczenia po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, to obowiązkiem ZUS było wydanie decyzji najpóźniej do 7 grudnia 2011r.

Jednocześnie Sąd miał jednak na uwadze, że stosownie do brzmienia art. 118 ust. 5 ustawy emerytalnej, wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni. Termin płatności świadczenia został ustalony na 25 dzień każdego miesiąca. Okres między 8 grudnia 2011 r., a najbliższym terminem płatności świadczenia (25.12.2011 r.) był krótszy niż 30 dni, stad przyjąć należało, że organ rentowy pozostawał w zwłoce w ustaleniu prawidłowej wysokości należnej ubezpieczonemu emerytury od dnia następnego po dniu 25 grudnia 2011 r.

Mając powyższe na uwadze, Sąd ustalił, iż odsetki od poszczególnych kwot wyrównania należały się ubezpieczonemu odnośnie świadczeń należnych za okres od listopada 2011 r. do grudnia 2011 r. dopiero od 26 grudnia 2011 r., natomiast za kolejne miesiące - od dnia następnego po terminie ich wymagalności, tj. od 26 dnia każdego miesiąca (data płatności świadczenia rentowego była ustalona na 25 dzień miesiąca), poczynając od 26 stycznia 2012 r. aż do 25 kwietnia 2013 r. (tj. do faktycznej daty wypłaty wyrównania)

Wobec powyższego, Sąd, na mocy przepisu art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję w sposób określony w punkcie I sentencji wyroku, a w pozostałym zakresie - odnośnie przyznania odsetek już od dnia 1 listopada 2011 r. od całej kwoty wyrównania odwołanie oddalił (punkt II sentencji wyroku), uznając, że organ rentowy w opóźnieniu pozostawał dopiero od dnia 26 grudnia 2011 r., a i to tylko w stosunku do części należności.